

RĂSPUNDEREA PERSONALĂ A MINISTRULUI PENTRU FOLOSIREA RAȚIONALĂ A MIJLOACELOR FINANCIARE ALE MINISTERULUI

Tatiana CIOBANU

În contextul ultimelor modificări din legislație, este important (pentru noi și interesant) de a determina gradul de răspundere personală a miniștrilor și directorilor generali ai altor autorități administrative centrale (în continuare *miniștri*), fiind executori primari de buget. Legea privind administrația publică de specialitate în art.28 alin. (5) stabilește că aceștia „poartă răspundere personală pentru modul în care utilizează alocațiile aprobate autorităților pe care le conduc și pentru gestionarea optimă a fondurilor publice”[1]. În acest sens, înțelegem că miniștrii trebuie să răspundă personal de gestionarea banilor publici. Astfel, Guvernul, în programul său de activitate, atenționează și stabilește un asemenea obiectiv: asigurarea disciplinei, echității, transparenței, simplității și onestității în repartizarea finanțelor publice [3].

În prezentul rezumat, vom indica doar câteva aspecte ale răspunderii, pentru a percepe și detalia modalitățile și formele ei. În literatură se fac anumite precizări referitoare la modul în care utilizează alocațiile aprobate miniștrii, insistând asupra eficienței, eficacității și economicității. Astfel, *eficiență* este redată prin raportul dintre rezultatele obținute și resursele utilizate pentru obținerea acestora, *eficacitatea* – prin gradul de îndeplinire a obiectivelor programate pentru fiecare dintre activități și raportul dintre efectul proiectat și rezultatul efectiv al activității respective, iar *economicitatea* – reprezintă minimizarea costului resurselor alocate pentru atingerea rezultatelor estimate, cu menținerea calității corespunzătoare a acestor rezultate [6, p.152].

Este necesar ca autoritățile administrației publice centrale să realizeze cerința de eficientizare a utilizării resurselor disponibile, prin analiza eficacității programelor existente de cheltuieli sectoriale, și prin dimensionarea corectă și realistă a cheltuielilor din care ar rezulta economii de resurse [5].

Un aspect asupra căruia se atrage atenția, ține de responsabilitatea autorităților administrației publice centrale de specialitate în domeniul gestiunii finanțelor publice. Gradul de responsabilitate al acestora este direct proporțional cu gradul de bună gestiune a finanțelor publice. Responsabilitatea este asigurată prin prevederile actelor normative ce reglementează formele răspunderii juridice, precum și de cele ce prevăd responsabilitatea morală a autorităților administrației publice, nediminuând și rolul organelor de control din sfera finanțelor publice, în particular al Curții de Conturi [4].

Am ținut să facem trimitere la acest act, recent publicat, deoarece reflectă sub aspect practic abaterile în gestionarea banilor publici și formele neadmise care au fost depistate în cadrul Ministerului Culturii de către Curtea de Con-

turi. Astfel Curtea de Conturi stabilește că Ministerul Culturii, ca organ central de specialitate, în calitatea sa de executor primar de buget, fondator și deținător al pachetului de acțiuni ale statului a comis mai multe acțiuni și inacțiuni legate de banii publici manifeste prin următoarele: *n-a asigurat prezența tuturor elementelor sistemului de control intern* asupra aplicării conforme a normelor de drept; *a stabilit unor cadre didactice și personalului de conducere din instituțiile de învățământ subordonate norma didactică peste normele aprobate de Guvern; n-a respectat cadrul legal în domeniul achizițiilor*, auditul atestând irelevanța activității grupului de lucru pentru achiziții, lipsa monitorizării executării contractelor de achiziții publice; *n-a încasat plățile calculate pentru locațiunea imobilelor*, a achitat onorarii cu depășirea normelor stabilite; *în lipsa contractelor, a selectat și finanțat programe/proiecte/acțiuni culturale* desfășurate de unele asociații obștești, societăți obștești; *n-a monitorizat gestionarea patrimoniului public; n-a asigurat un control intern suficient* la etapele de planificare și de executare a cheltuielilor pentru investițiile capitale; *n-a respectat regulile generale ale contabilității*, fapt ce a cauzat raportarea eronată a situației financiare reale, în evidența contabilă a ministerului.

Instituțiile din subordinea Ministerului Culturii, ca executori de buget și ca responsabili de administrarea, raportarea situațiilor financiare și patrimoniale, în lipsa unui management adecvat și a unor elemente de control intern, la fel au admis nereguli/abateri de la cadrul normativ existent, fiind relevată și prezența unor incertitudini în aplicarea normelor legale, care se expun în următoarele forme de încălcări:

- n-au respectat planurile de înmatriculare a studenților cu finanțare bugetară și prin contract;
- se atestă situația problematică privind nerestituirea cheltuielilor bugetare;
- n-au încasat venituri de mijloace speciale de la transmiterea gratuită în locațiune a spațiilor;
- au stabilit taxe de studii în bază de contract într-un quantum de 3 ori și, respectiv, de 2 ori mai mare decât cel reglementat;
- n-a planificat pe categorii de mijloace speciale și n-a gestionat prin conturi trezoreriale sponsorizări;
- au planificat și efectuat cheltuieli pentru retribuirea muncii contrar prevederilor legale;
- n-au asigurat în măsură deplină înregistrarea la organele cadastrale a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile.

În acest caz, Curtea de Conturi a hotărât ca raportul prin care s-au stabilit aceste abateri în folosirea banilor publici, să fie supus examinării în cadrul Colegiului ministerului prin prisma responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere, asigurând realizarea unor acțiuni concrete pentru lichidarea

neregulilor constatate, cu sesizarea, după caz, a organelor de drept, pentru examinare conform competențelor. Respectiv, trebuie să poarte răspundere penală, civilă, administrativă persoanele cu funcții de răspundere găsite vinovate. Dacă urmărim textul legii, atunci cel din urmă responsabil este ministrul. În acest sens, este necesară găsirea tuturor persoanelor vinovate și nu credem că de toate abaterile se face responsabil ministrul, care este bănuț de depășirea atribuțiilor de serviciu într-un dosar penal privind vinderea ilegală a unor clădiri istorice din Centrul capitalei [7]. La fel, Curtea consideră necesară crearea unui sistem de management financiar și control intern bazat pe responsabilizarea managerilor întreprinderilor și instituțiilor din subordine, înțru utilizarea eficientă a fondurilor publice [4].

Considerăm un pas important, în atragerea la răspundere a managerilor, întocmirea unor astfel de rapoarte, însă constatăm că este necesar a crea și un mecanism de recuperare a banilor publici, deoarece dosarele pornite sunt foarte repede clasate, iar imposibilitatea recuperării banilor publici se menține în continuare.

Înțru redresarea situației financiare a autorităților publice, realizarea și implementarea cu succes a reformelor și politicilor de guvernare, precum și pentru creșterea economică a țării, este necesar a consolida răspunderea managerială pentru gestionarea optimă a resurselor, pe baza principiilor buneii guvernări, prin implementarea sistemului de management financiar și control, și a activității de audit intern în sectorul public. Ținem să amintim aici reușita autorităților prin aprobarea Legii privind controlul financiar public intern [2].

Referințe:

1. Legea privind administrația publică centrală de specialitate din 04.05.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* din 03.08.2012, nr. 160-164. Data intrării în vigoare : 03.02.2013.
2. Legea privind controlul financiar public intern Nr. 229 din 23.09.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 231-234 din 26.11.2010.
3. *Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”* pentru anii 2011-2014
4. Hotărârea nr. 22 din 26 aprilie 2013 privind Raportul de audit al regularității exercițiului bugetar 2012 și gestionării patrimoniului public la Ministerul Culturii și unele instituții din subordine. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.119-121 din 31 mai 2013.
5. Notă informativă la proiectul legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale. <http://www.mf.gov.md/ro/TranspDeciz/ProiecDeciz/februarie/>.
6. VACARENCO, I. Asigurarea financiară a activității autorităților administrației publice centrale de specialitate. În: *Administrația publică centrală de specialitate – calea spre modernizare*. Materiale ale conferinței științifice a cadrelor didactice a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, catedra Științe Administrative din 15 mai 2013. Chișinău: CEP USM, 2013.
7. <http://www.protv.md/stiri/politic/boris-focsa-nu-scapa-de-dosar-ministrul-in-exercitiu-al-culturii-1.html>